

Předmluva výkonné místopředsedkyně a komisařky pro hospodářskou soutěž Margrethe Vestagerové k výroční zprávě o hospodářské soutěži za rok 2022

Jednotný trh letos slaví třicáté výročí. Sbližuje občany a podniky v EU, a je proto jedním z největších úspěchů Unie a také jedním z jejích nejlepších nástrojů k prosazování míru, obraně našich hodnot a zajištění dobrých životních podmínek obyvatel.

Oslava se však odehrává v nejisté době. Svět prochází hlubokými změnami. Od hospodářského řádu založeného na pravidlech se přesouváme k méně stabilnímu a méně předvídatelnému uspořádání. Ruská agrese vůči Ukrajině představuje nejhorší a nejvražednější tvář této změny, ale mění se geopolitické okolnosti dopadají na jednotný trh různými způsoby, ať už se jedná o napjaté dodavatelské řetězce nebo důsledky pro obchodí výměnu. Zároveň musíme jednat tak, abychom drasticky snížili emise oxidu uhličitého a dosáhli klimaticky neutrálního světového hospodářství, což je cíl, který je dnes naštěstí přijímán už i za hranicemi Evropské unie. Pak je zde přechod na digitální technologie. Naše hospodářství i životy se ve velké míře přesouvají do digitálního prostoru. V některých případech však tento prostor není tak otevřený a konkurenční, jak by být měl.

Všechny tyto změny mají dalekosáhlé důsledky a vytvářejí nová rizika, ale také příležitosti. Politika EU v oblasti hospodářské soutěže významně pomáhá zmírňovat nepříznivé dopady hospodářské transformace a zároveň maximalizuje její pozitivní potenciál.

Přechod na digitální ekonomiku vytváří nesčetné příležitosti k hospodářskému růstu a zvýšení efektivity a bude se tak dít i nadále. Prosazování pravidel hospodářské soutěže bude mít klíčový význam pro zachování otevřenosti a konkurenceschopnosti digitálních trhů. Toto prosazování bude probíhat zároveň s prosazováním aktu o digitálních trzích, který vstoupil v platnost v listopadu 2022 a je použitelný od května letošního roku. Jeho cílem je udržet digitální trhy konkurenceschopné a ukončit nekalé praktiky společností, které působí jako tzv. strážci přístupu pro firmy podnikající online. Komise hodlá letos určit první strážce přístupu a do roku 2024 zajistit plné dodržování stanovených povinností a zákazů.

V březnu 2022, pouhý měsíc po nevyprovokované ruské invazi na Ukrajinu, přijala Komise dočasný krizový rámec pro státní podporu, aby členské státy mohly podpořit životaschopné podniky, na které tvrdě dolehly důsledky této války. V březnu 2023 se tento nástroj vyvinul v dočasný krizový a transformační rámec, který mohou členské státy použít nejen k okamžité reakci na zneužívání energetiky jako zbraně, nýbrž i k řešení obecnějších výzev, a to prostřednictvím urychlení ekologické transformace. Díky své širší působnosti umožňuje tento vylepšený rámec členským státům mimo jiné podpořit produktivní investice do vybraných technologií a surovin nezbytných pro tuto transformaci, zejména v případech, kdy existuje riziko úniku investic mimo EU. A dbali jsme na to, abychom na tyto výzvy zareagovali v souladu se svými zásadami: v zájmu zachování integrity jednotného trhu je tento nový rámec cílený a dočasný, přičemž zmíněná nová ustanovení o transformaci platí do roku 2025.

EU v listopadu 2022 přijala nařízení o zahraničních subvencích, aby napравила nerovnováhu – již dlouho jsme kontrolovali státní podporu poskytovanou v rámci EU, ale dotace třetích zemí určené společnostem působícím v EU zůstaly bez kontroly. Unie vyrovnává podmínky a Komise v roce 2023 začne nařízení provádět a prosazovat. Komise bude usilovat o dobře cílené prosazování, které zajistí jasnost a předvídatelnost, podle toho, jak se bude vyvíjet rozhodování v praxi. Jednotný trh si tak

zachová svou otevřenost – to znamená, že podniky si vzájemně konkurují za spravedlivých a rovných podmínek bez ohledu na to, odkud pocházejí.

Navzdory těmto transformačním událostem a iniciativám pokračovalo bez omezení také běžné prosazování hospodářské soutěže ve všech oblastech. V antimonopolním řízení přijala Komise rozhodnutí ve dvou případech kartelu na trzích kovových obalů a monomeru styrenu. Svou činnost rozšířila i na digitální oblast, kde prohlásila závazky nabídnuté podnikem Amazon za právně závazné – jednalo se o obavy o narušení hospodářské soutěže, pokud jde o přístup prodejců k službám Buy Box a Prime od Amazonu. Podniku Apple zaslala Komise prohlášení o námitkách, jež obsahuje předběžná zjištění, že se mohl dopustit omezení hospodářské soutěže ve prospěch svého vlastního platebního řešení Apple Pay. Ve farmaceutickém odvětví bylo podniku Teva zasláno prohlášení o námitkách, v němž se předběžně konstatuje, že zneužil patentový systém a nepřiměřeně znevážil konkurenční léčivé přípravky.

Pokud jde o kontrolu spojování podniků, Komise v roce 2022 přijala 368 rozhodnutí o spojení podniků a zasáhla v 18 případech. Dvanáct z těchto spojení bylo schváleno s podmínkami a dvě byla zakázána (navrhované převzetí Daewoo Shipbuilding & Marine Engineering CO., Ltd společností Hyundai Heavy Industries Holdings a převzetí podniku GRAIL podnikem Illumina). Od čtyř oznámených transakcí strany upustily v druhé fázi šetření.

V oblasti kontroly státní podpory přijala Komise v roce 2022 celkem 195 rozhodnutí v rámci dočasného krizového rámce, jimiž schválila 182 vnitrostátních opatření oznámených všemi 27 členskými státy. Výše podpory přitom dosáhla přibližně 670 miliard EUR. V roce 2022 pokračovalo provádění Nástroje pro oživení a odolnost. Komise přijala rozhodnutí u téměř 80 opatření financovaných z Nástroje pro oživení a odolnost. Komise rovněž schválila dva významné projekty společného evropského zájmu související s řetězcem vodíkových technologií.

Komise i nadále usilovala o to, aby evropská pravidla plnila svůj účel, což je v dobách změn pravděpodobně důležitější než kdy dříve. Proto v roce 2022 pokračovala v rozsáhlém přezkumu rámce politiky EU v oblasti hospodářské soutěže – byly přijaty nové pokyny pro státní podporu v oblasti klimatu, ochrany životního prostředí a energetiky, nové pokyny ke státní podpoře v oblasti širokopásmových sítí, nová pravidla pro vertikální dohody a uskutečnily se konzultace se zúčastněnými stranami ohledně revidovaných pravidel pro horizontální spolupráci mezi podniky.

Naším cílem je být co nejlépe připraveni na veškeré budoucí výzvy v příštích 30 letech.
